

Przedmiotowy system oceniania dla klasy 7

WYMAGANIA SZCZEGÓŁOWE

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Anthony de Mello <i>Orzeł królewski</i>	- odtwarza fabułę utworu na poziomie dosłownym, - przedstawia się w kilku zdaniach	- dostrzega przerośnięty charakter utworu, - przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej	- formułuje wnioski wyjaśniające przerośnięte znaczenie tekstu, - przedstawia się w sytuacji oficjalnej i nieoficjalnej, stosując odpowiednie słownictwo	- zestawia tekst z przypowieścią jako gatunkiem literackim, - wskazuje w utworze cechy przypowieści, - redaguje krótki tekst, w którym dokonuje autoprezentacji	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając znaczenia przerośnięte, - dokonuje autoprezentacji w ciekawej formie
Jan Twardowski <i>Podziękowanie</i>	- wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata wypowiedzi, - wymienia elementy przyrody przywołane w utworze, - wskazuje metafory dotyczące człowieka, - krótko opisuje swoje otoczenie	- nazywa i określa nadawcę i adresata wypowiedzi, - wskazuje cechy przedstawionych składników przyrody, nazywa opisujące je środki językowe, - próbuję przełożyć język metafory na znaczenia dosłowne, - opisuje swoje otoczenie, stara się rozbudować wypowiedź	- określa relacje między nadawcą i adresatem, - analizuje budowę epitetów, wyjaśnia ich funkcję w tekście, - wyjaśnia znaczenia wynikające z metafor, - opisuje swoje otoczenie, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, - wskazuje w tekście cechy liryki	- charakteryzuje postawę nadawcy wobec świata, - uogólnia wnioski dotyczące sposobu obrazowania przyrody, określa cechy opisanego świata, - na podstawie metafor formułuje wnioski dotyczące natury człowieka, - opisuje swoje otoczenie, wykorzystując wnioski z analizy tekstu, - porównuje utwory liryczne i epickie	- samodzielnie interpretuje utwór, uwzględniając jego przynależność rodzajową, - wypowiada się na tematy związane z naturą człowieka, swoje tezy ilustruje przykładami z życia
Józef Baran <i>Sztuka dom</i>	- wskazuje w tekście nazwy i określenia związane z teatrem, - dzieli tekst na części kompozycyjne, wyodrębnia sceny, - zbiera informacje na temat przeszłości swojej rodziny,	- wskazuje podobieństwa między teatrem a życiem, - przedstawia zawartość tematyczną kolejnych scen, - porządkuje informacje na temat swojej rodziny,	- komentuje znaczenia tekstu wynikające z zestawienia życia z teatrem, - opisuje obrazy poetyckie związane z kolejnymi scenami,	- prezentuje zwięzłą wypowiedź na temat motywu życia jako teatru, - wyjaśnia metaforyczne znaczenie tytułu, nazywa wartości związane z życiem przedstawionej rodziny,	- przywołuje inne teksty kultury zawierające motyw <i>theatrum mundi</i>, - samodzielnie formułuje zasady etykiety językowej obowiązujące przy składaniu życzeń,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	odtwarza zawartość treściową i kompozycję życzeń	według podanej zasady redaguje samodzielnie życzenia we wskazanej sytuacji	- porządkuje informacje na temat swojej rodziny według ustalonej przez siebie zasady, - redaguje życzenia we wskazanej sytuacji, stosuje odpowiednie formy grzecznościowe	- przedstawia informacje o przeszłości i tradycji swojej rodziny w wybranej przez siebie formie, - samodzielnie redaguje życzenia z zachowaniem wszystkich cech językowych i kompozycyjnych tej formy wypowiedzi	podejmuje próbę napisania scenariusza sztuki o przeszłości swojej rodziny
Kolejna odłona. Wymiana głosek w tematach fleksyjnych wyrazów	- rozpoznaje części mowy, - odmienia wskazane wyrazy przez osoby i przypadki, - poprawnie zapisuje wyrazy	- dzieli części mowy na odmienne i nieodmienne, - wskazuje temat i końcówkę fleksyjną, - wykorzystuje wiedzę o tematach obocznych w sprawdzaniu pisowni wyrazów	- wskazuje kryteria podziałów części mowy, - zauważa oboczności w tematach, - stosuje zasady pisowni w wyrazach z tematami obocznymi	- rozumie różnice między deklinacją a koniugacją, - wskazuje i wyjaśnia oboczności w tematach, - formułuje zasady pisowni wyrazów z głoskami wymiennymi	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wymianie głosek w tematach fleksyjnych wyrazów w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Jan Kochanowski – infografika	wie, że J. Kochanowski to jeden z najwybitniejszych polskich poetów	- wie, kiedy żył i tworzył J. Kochanowski, - potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia poety	potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego J. Kochanowski jest uznawany za jednego z najwybitniejszych poetów polskich	wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego (odrodzenie) w życiu i twórczości J. Kochanowskiego	przygotowuje prezentację poświęconą Janowi Kochanowskiemu lub bierze udział w realizacji projektu <i>Śladami Mistrza z Czarnolasu</i>
Janina Porazińska Kto mi dał skrzydła (fragment)	- wyodrębnia z tekstu wydania, - przy pomocy nauczyciela redaguje streszczenie, korzystając z podanego planu wydarzeń	- układa chronologicznie wydarzenia z tekstu, - samodzielnie układa plan wydarzeń, na jego podstawie przy wsparciu nauczyciela redaguje streszczenie	- wydobywa z tekstu informacje, na podstawie których można odtworzyć realia historyczne, - redaguje samodzielnie plan wydarzeń i streszczenie	- na podstawie wprowadzenia i tekstu przedstawia J. Kochanowskiego jako twórcę, obywatela, gospodarza, - redaguje samodzielnie streszczenie, zachowuje wszystkie cechy tej formy wypowiedzi	- przedstawia Jana Kochanowskiego, odwołując się do innych fragmentów książki <i>Kto mi dał skrzydła</i>, - wskazuje kolegom i koleżankom, co powinni poprawić w swoich streszczeniach
Jan Kochanowski Na dom w Czarnolesie	- wskazuje formy pozwalające rozpoznać nadawcę i adresata utworu, - wskazuje wersy zawierające prośby nadawcy	- przedstawia nadawcę i adresata utworu, - odtwarza w języku sobie współczesnym treść prośb nadawcy	- rozpoznaje apostrofę jako środek poetycki wskazujący adresata, - korzysta z przypisów, - stara się przełożyć język utworu na wypowiedź współczesną	- określa relacje między nadawcą i adresatem utworu, - na podstawie wypowiedzi nadawcy określa jego stosunek do życia i świata	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, - wskazuje w utworze cechy gatunkowe fraszki

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Jan Kochanowski <i>Na lipę</i>	• wyjaśnia znaczenie utworu własnymi słowami, • tworzy wypowiedź o charakterze zachęty, • formułuje zaproszenie	• wyszukuje w tekście epitety i porównania, • tworzy tekst perswazyjny, • podaje zwroty dostosowane do adresata, • pisze zaproszenie	• wyjaśnia funkcję epitetów, porównań, metafor, • pisze slogan reklamowy, • zwrotom do adresata nadaje formy wołacza, • pisze zaproszenie w formie dostosowanej do adresata	• wskazuje synestezję, • używa środków perswazyjnych w celu osiągnięcia założonego efektu, • formułuje zasady etykiety językowej, • wyjaśnia znaczenie pojęcia <i>motyw arkadyjski</i>	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • omawia sposób wykorzystania w utworze <i>motywu arkadyjskiego</i>
Wymówić głoskę, zapisać literę. Głoska i litera	• świadomie posługuje się terminami: <i>głoska, litera, sylaba</i>, • poprawnie dzieli proste wyrazy na głoski, litery, sylaby	• wyjaśnia różnice między samogłoską a spółgłoską, • poprawnie dzieli wyrazy na głoski, litery, sylaby	• rozpoznaje i poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, • poprawnie dzieli wyrazy przy przenoszeniu	• rozpoznaje w wyrazach funkcję głoski <i>i</i>, poprawnie zapisuje te wyrazy, • dzieli trudne wyrazy na głoski, litery, sylaby; poprawnie zapisuje znaki diakrytyczne	• funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z zakresu fonetyki w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi ustnych i pisemnych
Jan Kochanowski <i>Fraszki (wybór);</i> Jan Szaudynger <i>Fraszki (wybór)</i>	• określa temat kilku wybranych fraszek, • wskazuje grę słów jako źródło humoru, podaje przykład fraszki, • rozpoznaje fraszkę wśród innych tekstów literackich	• określa temat wszystkich podanych fraszek, • wyjaśnia grę słów we wskazanych fraszkach, • wie, że fraszka to jeden z gatunków lirycznych	• grupuje fraszki według wybranej przez siebie zasady, • wskazuje puentę jako źródło humoru we fraszce, podaje przykłady, • wyjaśnia, czym cechuje się fraszka jako gatunek literacki	• ustala, co może być tematem fraszki jako gatunku literackiego, • wskazuje ironię jako źródło humoru we fraszce, • wyjaśnia znaczenie ironii we wskazanych przykładach	• samodzielnie analizuje i interpretuje czytane utwory, • wyjaśnia ironiczny charakter wybranych utworów, • podejmuje próby napisania fraszki z zachowaniem reguł gatunku
Adam Mickiewicz <i>Pan Tadeusz (Inwokacja)</i>	• wskazuje adresatów wypowiedzi, • cytuje prośby nadawcy wypowiedzi, • wymienia elementy krajobrazu przedstawianego w tekście	• wyjaśnia pojęcia <i>apostrofa, inwokacja</i>, • dostrzega malarskość opisu krajobrazu, nazywa środki poetyckie służące do jego przedstawienia	• określa, kim może być osoba mówiąca, nazywa jej uczucia, • dostrzega nawiązanie do fraszki J. Kochanowskiego, wyjaśnia jego rolę w tekście,	• przedstawia stosunek osoby mówiącej do kraju dzieciństwa, rozpoznaje idealizację wspomnianego świata, • rozpoznaje motyw arkadyjski, wyjaśnia jego znaczenie w kreowaniu wspomnianego przez poetę świata	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając rolę <i>motywu arkadyjskiego</i> w sposobie prezentowania świata

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Aby język giętki powiedział wszystko. Upodobnienia głoskowe; Na to trzeba położyć nacisk. Akcent i intonacja	• wie, że istnieją różnice między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, • stara się płynnie recytować utwór z zachowaniem zasad wymowy	• zauważa upodobnienia fonetyczne, • poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, • poprawnie akcentuje większość wyrazów, • recytuje utwór, starając się różnicować środki wyrazu	• rozpoznaje podstawowe rodzaje upodobnień fonetycznych (<i>ubezdźwięcznienie, udźwięcznienie, uproszczenie grup spółgłoskowych, zanik dźwięczności na końcu wyrazu</i>), • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, zna zasady dotyczące wyjątków od reguły polskiego akcentu, • w czasie recytacji poprawnie wymawia i akcentuje wyrazy, różnicuje tempo i zmienia intonację	• rozpoznaje i poprawnie nazywa zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, • poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, • interpretuje głosowo recytowany utwór	• stosuje wiedzę na temat upodobnień głoskowych, akcentu i intonacji w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi, • recytuje utwór zgodnie z jego tematem i stylem, uwzględniając wnioski interpretacyjne, nadaje recytacji indywidualny charakter
Adam Mickiewicz Pan Tadeusz	• odtwarza najważniejsze wydarzenia, • rozpoznaje wydarzenia na grafikach, • przedstawia głównych bohaterów, • czyta ze zrozumieniem fragmenty tekstu, • odtwarza przebieg koncertu Jankiela, • wymienia zajęcia szlachty, • wie, co to jest porównanie homeryckie, • rozpoznaje najważniejsze cechy gatunku epopei, • wskazuje narratora	• przedstawia wydarzenia, • charakteryzuje bohaterów, uzasadnia cechy przykładami, • czyta tekst ze zrozumieniem, • wskazuje środki poetyckie w koncercie Jankiela i opisie przyrody, • opisuje zwyczaje szlachty, • rozpoznaje porównanie homeryckie, potrafi je odszukać we fragmencie utworu, • wie, czym jest epopeja narodowa, • określa cechy narratora	• wymienia i nazywa wątki, • charakteryzuje bohaterów dynamicznych, • podaje argumenty w sprawie Jacka Soplicy, • odnajduje w tekście przykłady instrumentacji głoskowej i wskazuje jej funkcje, • wyjaśnia, czym się wyróżnia porównanie homeryckie, • przygotowuje toast, • wyjaśnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu, • wskazuje podstawowe fakty historyczne związane z tworem	• dokonuje oceny działań bohaterów, • odtwarza układ wątków, • wyjaśnia, czym jest retrospekcja, • formułuje argumenty i kontrargumenty oraz wnioski w dyskusji, • wyodrębnia środki poetyckie (w tym peryfrazę, hiperbole) i określa ich funkcje, • wyjaśnia, czym był zajazd szlachecki, • opisuje obyczajowość szlachecką ukazaną w utworze, • objaśnia kontekst historyczny i biograficzny utworu	• dobrze zna treść utworu, • samodzielnie formułuje wnioski na temat utworu, • nazywa środki stylistyczne i samodzielnie określa ich funkcję, • charakteryzuje bohaterów i porównuje ich postawy, • przedstawia cechy rodzajowe i gatunkowe utworu, podaje przykłady z tekstu ilustrujące wskazane cechy

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Henryk Sienkiewicz <i>Latarnik</i>	- przedstawia bohatera utworu, - przypomina, jak bohater wszedł w posiadanie książki; odtwarza zakończenie utworu, - wie, że utwór jest nowelą, - na podstawie wzoru układa krótki opis przeżyć wewnętrznych	- opowiada o najważniejszych wydarzeniach w życiu bohatera, - nazywa i omawia przeżycia bohatera w czasie lektury <i>Pana Tadeusza</i>, - wymienia elementy fabuły – charakterystyczne dla noweli, - układa samodzielnie opis przeżyć wewnętrznych	- nazywa cechy charakteru i osobowości bohatera, zestawia je z wydarzeniami z jego życia, - wyjaśnia, czym stał się <i>Pan Tadeusz</i> dla bohatera, - wskazuje w tekście wydarzenia odpowiadające kolejnym elementom fabuły, - podaje cechy noweli jako gatunku, - układa opis przeżyć wewnętrznych, stara się stosować odpowiednie środki językowe	- przedstawia i charakteryzuje bohatera utworu, - wyjaśnia, jak lektura <i>Pana Tadeusza</i> zmieniła życie bohatera, - uzasadnia, dlaczego utwór jest nowelą; wskazuje w tekście retrospekcję, wyjaśnia jej znaczenie dla fabuły utworu, - układa opis przeżyć wewnętrznych, stosuje funkcjonalnie odpowiednie środki językowe, kończy tekst puentą	- charakteryzuje bohatera, uwzględniając jego przemianę wewnętrzną, - omawia budowę noweli, - samodzielnie redaguje opis przeżyć, wykorzystując różne środki językowe
Świat się rusza (fragment) – wywiad z Ryszardem Kapuścińskim; „Wyjechani” to my (fragment) – wywiad z Katarzyną Kawecką	- formułuje ogólny temat obu tekstów, - wie, jak graficznie zapisać wywiad, - wyszukuje podstawowe informacje w tekstach	- określa cel obu wywiadów, - szereguje pytania do projektowanego wywiadu, - wyjaśnia, czym jest emigracja, podaje jej przyczyny	- wyodrębnia problemy poruszane w obu wywiadach, - rozpoznaje sposoby nawiązania między pytaniem a odpowiedzią, - zabiera głos w dyskusji na temat emigracji	- porównuje oba wywiady, biorąc pod uwagę ich tematykę, cel i poruszane problemy, - przeprowadza i zapisuje krótki wywiad, - formułuje argumenty i kontrargumenty w dyskusji na temat emigracji	przygotowuje wywiad z wybraną osobą, stosując zasady pracy dziennikarskiej, przygotowuje swój tekst do publikacji (np. na stronie internetowej szkoły)
Anna Świderekówna <i>Prawie wszystko o Biblii</i> (fragment)	- poznaje podstawowe informacje na temat Biblii, - wie, czym jest akapit, - z pomocą nauczyciela dzieli tekst na akapity	- wyjaśnia pochodzenie nazwy <i>Biblia</i>, - wie, że Biblia jest podstawowym źródłem kultury europejskiej, - dzieli tekst na akapity, - podaje kolejność etapów pracy nad tekstem	- wymienia części Biblii, - podaje za autorką nawiązania biblijne w języku, - podsumowuje rozważania, - wyszukuje w tekście językowe znaki spójności, - samodzielnie dzieli tekst na akapity	- wyjaśnia, co to znaczy, że Biblia jest źródłem kultury europejskiej, - wymienia językowe znaki spójności, - dzieli tekst na akapity i wyjaśnia zasady podziału	- wyjaśnia znaczenie Biblii dla rozwoju kultury europejskiej, - omawia funkcje akapitów, - w swoich tekstach stosuje rytm akapitowy i językowe znaki spójności

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Stary Testament. Księga Wyjścia (fragment <i>Dziesięć ważnych słów</i>)	- odtwarza wydarzenia przedstawione we fragmencie Starego Testamentu, - wyjaśnia pojęcie <i>dekalog</i>, - z podanych określeń poprawnie wybiera cechy stylu biblijnego	- odtwarza wydarzenia, dynamizuje relację przez zastosowanie czasu teraźniejszego, - korzystając z wzoru, układa słownikową definicję pojęcia <i>dekalog</i>, - wskazuje w tekście przykłady powtórzeń; wie, że jest to typowy dla stylu biblijnego środek stylistyczny	- wie, kim był Mojżesz, wyjaśnia jego rolę w przedstawionych wydarzeniach, - nazywa wartości wynikające z przykazań biblijnego Dekalogu, - nazywa środki stylistyczne charakterystyczne dla stylu biblijnego, podaje ich przykłady z tekstu	- wskazuje elementy symboliczne, wyjaśnia ich znaczenie, - formułuje ogólne przesłanie wynikające z Dekalogu biblijnego, - wyjaśnia, na czym polega i z czego wynika specyfika stylu biblijnego	- omawia uniwersalne znaczenie Dekalogu dla kultury europejskiej, - formułuje cechy stylu biblijnego
Jan Paweł II Przemówienie do młodzieży (fragment)	- wskazuje w tekście informacje dotyczące okoliczności spotkania papieża z młodzieżą, - zna termin <i>styl retoryczny</i>; wie, że jest on charakterystyczny dla przemówienia	- wymienia wartości przywołane w tekście, - wyjaśnia, czym cechuje się <i>pytanie retoryczne</i>; wie, że jest to środek stylu retorycznego	- formułuje temat przemówienia, - wymienia podstawowe środki językowe charakterystyczne dla stylu retorycznego, wskazuje ich przykłady w tekście	- charakteryzuje postawy życiowe przywołane przez papieża w jego przemówieniu, - wyjaśnia, na czym polega i czemu służy styl retoryczny wypowiedzi	- samodzielnie odczytuje przesłanie płynące z przemówienia, - omawia cechy stylu retorycznego i przedstawia z przykładami charakterystyczne dla niego środki językowe
Na ścieżkach myśli. Wielcy filozofowie starożytności – infografika	zapoznaje się z informacjami na temat najważniejszych filozofów starożytnych	wymienia najważniejszych filozofów starożytnych ukazanych na fresku	wyszukuje najważniejsze informacje o filozofach starożytnych, sporządza notatkę	- charakteryzuje istotę myśli najważniejszych filozofów, - interpretuje znaczenie fresku Rafaela	- interpretuje fresk z wykorzystaniem kontekstów: historycznego, kulturowego, filozoficznego, - stosuje w wypowiedzi terminy charakterystyczne dla filozofii i sztuki
Jostein Gaarder Świat Zofii (fragment)	- odtwarza podstawowe informacje związane z postacią Sokratesa, - układa krótki tekst, w którym przedstawia kilka argumentów broniących Sokratesa	- formułuje pytania, które chciałby zadać Sokratesowi, - układa według podanego wzoru krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, stara się użyć różnych argumentów	- odtwarza podstawowe poglądy Sokratesa na temat sposobów poznawania świata przez człowieka, - układa samodzielnie krótkie przemówienie w obronie Sokratesa, włączając wybrane środki retoryczne	- przedstawia poglądy Sokratesa dotyczące wartości w życiu człowieka, - układa mowę w obronie Sokratesa, stosuje funkcjonalnie środki stylu retorycznego	- omawia miejsce Sokratesa w historii filozofii, - prezentuje samodzielnie przygotowaną mowę w obronie Sokratesa

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Od mistrza do arcy mistrza. Wyraz podstawowy i pochodny	• wyjaśnia, czym jest wyraz podstawowy i pochodny, • wskazuje wyrazy podstawowe dla podanych wyrazów pochodnych, tworzy proste wyrazy pochodne od podanych wyrazów podstawowych, • wskazuje wyrazy należące do jednej rodziny wyrazów	• wyjaśnia, czym jest podstawa słowotwórcza i formant, • dzieli proste wyrazy na podstawę słowotwórczą i formant, • grupuje wyrazy pokrewne, wskazuje rdzeń	• rozpoznaje i nazywa różne rodzaje formantów, • dzieli słowotwórczo wyrazy z różnymi rodzajami formantów, • tworzy proste rodziny wyrazów	• dokonuje analizy słowotwórczej wyrazu, • wyjaśnia, czym jest rodzina wyrazów, • odróżnia rdzeń od podstawy słowotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów	• samodzielnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazów, • wykorzystuje wiedzę z zakresu słowotwórstwa w celu wzbogacenia swojego słownictwa i uzyskania poprawności wypowiedzi
Nancy H. Kleinbaum Stowarzyszenie Umarłych Poetów (fragment)	• odtwarza w punktach przebieg lekcji, • wie, co oznacza sformułowanie <i>carpe diem</i>, • na podstawie podanego wzoru próbuje napisać opinię	• z podanych propozycji wybiera określenia charakteryzujące opisaną lekcję, motywuje swój wybór przykładami z tekstu, • krótko wyjaśnia, na czym polega życie według zasady <i>carpe diem</i>, • na podstawie wzoru pisze opinię	• omawia i komentuje atmosferę panującą na lekcji, • formułuje rady dla człowieka, który chciałby żyć według zasady <i>carpe diem</i>, • pisze samodzielnie krótką opinię	• wyjaśnia, na czym polega niezwykłość opisanego lekcji, • wyjaśnia sens wskazanych metafor, podaje ilustrujące je przykłady, • pisze rozwiniętą opinię, uwzględnia wszystkie części kompozycyjne tej formy wypowiedzi	• przedstawia swój komentarz do filmowej adaptacji utworu, • omawia filozoficzny kontekst utworu
Architekci słowa. Jak są zbudowane wyrazy pochodne?	• tworzy wyrazy pochodne od jednego wyrazu podstawowego przez dodanie przyrostka lub przedrostka	• tworzy wyrazy pochodne od wyrazów przyimkowych	• tworzy wyrazy pochodne od dwóch wyrazów podstawowych	• tworzy złożenia, zestawienia, zrosty i rozpoznaje ich typy	• poprawnie tworzy różne rodzaje wyrazów pochodnych
Antoine de Saint-Exupéry Mały Księż	• wylicza etapy wędrówki bohatera, opowiada przebieg jednego z nich, • łączy nazwy miejsc z odpowiednimi postaciami, • porządkuje informacje na temat tytułowego bohatera,	• porównuje etapy wędrówki, wskazuje ich cechy wspólne, • przedstawia wygląd i zajęcia bohaterów utworu, • przedstawia tytułowego bohatera, • komentuje cytaty dotyczące przyjaźni,	• wskazuje przyczyny podjęcia wędrówki, określa jej cel, • krótko charakteryzuje bohaterów, • opisuje wygląd tytułowego bohatera, • charakteryzuje narratora utworu,	• dostrzega symboliczny charakter wędrówki, podaje przykłady podobnego motywu z innych utworów, • ocenia bohaterów, • wskazuje fantastyczne i realistyczne elementy związane z tytułowym bohaterem,	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, uwzględniając symboliczne znaczenie występujących w nim elementów • analizuje strukturę utworu, • określa funkcję zastosowanej narracji,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	• rozpoznaje narratora utworu, • czyta ze zrozumieniem definicję symbolu, • zapoznaje się ze słownikiem symboli, • wypisuje cytaty dotyczące przyjaźni, • formułuje krótko własną opinię na temat utworu • rozpoznaje tekst reklamowy, • zauważa charakterystyczne cechy reklamy, • na podstawie wzoru układa tekst reklamy	• formułuje własną ocenę utworu, • z podanych opinii o reklamie wybiera tę, z którą się zgadza, uzasadnia swój wybór, • wskazuje w podanych hasłach wybrane cechy języka reklamy, • korzystając z podanych wskazówek, układa tekst reklamy	• wymienia elementy utworu, którym można przypisać znaczenia symboliczne, • korzysta ze słownika symboli przy wykonywaniu ćwiczeń, • rozwija myśli zawarte w cytatach dotyczących przyjaźni, • formułuje ocenę utworu, uzasadnia ją argumentami • wskazuje funkcje reklamy, • analizuje hasła reklamowe pod względem użytych w nich środków perswazji językowej, • układa samodzielnie tekst reklamy	• określa relacje łączące narratora z głównym bohaterem, nazywa uczucia, emocje narratora, • określa symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego w utworze, • bierze aktywny udział w forum dyskusyjnym na temat utworu • wyraża swoją opinię na temat tekstów reklamowych, • omawia środki perswazyjne stosowane w różnych reklamach, • układa samodzielnie tekst reklamy, rozpoczyna go sloganem reklamowym	• przedstawia recepcję dzieła, • funkcjonalnie stosuje różne środki perswazyjne w celu uzyskania zamierzonego efektu w reklamie, • samodzielnie tworzy reklamę wykorzystującą różne środki wyrazu
Stary Testament. Księga Rodzaju. Wygnanie z Raju (fragment)	• odtwarza przebieg wydarzeń, • wymienia elementy świata przedstawionego, • opowiada, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień • ludzi po wygnaniu z Raju	• odtwarza motywy działania bohaterów, • dostrzega symboliczne elementy świata przedstawionego, • opowiada z perspektywy Adama lub Ewy, jak mógłby wyglądać pierwszy dzień po opuszczeniu Raju	• odtwarza i ocenia motywy działania bohaterów, • wymienia symboliczne elementy świata przedstawionego, • odtwarza i komentuje treść słów skierowanych przez Boga do ludzi	• ocenia i komentuje motywy działania bohaterów, • wyjaśnia symboliczne znaczenia elementów świata przedstawionego, • wyjaśnia, co człowiek stracił, a co zyskał, kiedy opuścił Raj	• interpretuje tekst biblijny, uwzględniając potrzebne konteksty, • analizuje środki perswazji wykorzystane w kuszeniu Ewy, • przedstawia skutki czynu pierwszych ludzi
Konstanty Ildefons Gałczyński, Teatrzyk „Zielona Gęś”: Żartobliwa Ewa	• rozpoznaje nawiązania tekstu do Biblii, • z pomocą nauczyciela układa tekst przeprosin	• wskazuje wspólne elementy między tekstem a Biblią, • układa samodzielnie tekst przeprosin	• wyjaśnia, na czym polega przekształcenie motywu biblijnego, • układa tekst przeprosin, stara się nadać im żartobliwy charakter	• wyjaśnia cel nawiązania i literackiego przekształcenia motywu biblijnego, • układa tekst żartobliwych przeprosin	• nazywa rodzaj nawiązania literackiego, • tworzy parodię

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Michał Anioł <i>Ku- szenie i wygnanie z Raju – Spotkania ze sztuką</i>	wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej fresku	opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła	wskazuje środki języka malar- skiego (kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła	zestawia obraz z tekstem biblij- nym, komentuje związek tema- tyczny i znaczeniowy obu dzieł	samodzielnie analizuje i inter- pretuje dzieło, uwzględniając potrzebne konteksty
Adam Mickiewicz <i>Świtezianka</i>	- opowiada wybrane wyda- rzenie, - określa ogólnie miejsce wydarzeń, - przedstawia bohaterów, - wstępnie określa nastrój utworu, - rozpoznaje utwór jako balladę	- sporządza ramowy plan wydarzeń, - wypisuje elementy krajobrazu, - krótko charakteryzuje bo- haterów, - wskazuje elementy świata przedstawionego tworzące nastroj, - wskazuje elementy fantasty- ki i specyfikę nastroju jako ważne cechy ballady	- opowiada wybrane wydarzenie z punktu widzenia jednego z bohaterów, - ustala cechy krajobrazu, - wyjaśnia, na czym polega winą strzelca, jaką ponosi karę, kto ją wymierza, - dostrzega zmiany nastroju, - wie, że ballada łączy w sobie cechy liryki, epiki, zawiera elementy dramatu	- dzieli wydarzenia według zasa- dy prawdopodobieństwa, - wskazuje i nazywa językowe środki opisujące krajobraz, - formułuje prawdy moralne wynikające z tekstu, - nazywa nastrój poszczególnych części utworu, - wymienia wszystkie cechy balla- dy jako gatunku literackiego	- analizuje strukturę utworu, - interpretuje przesłanie płynące z utworu, - omawia „ludowość” ballady, wskazuje w utworze cechy balla- dy i ilustruje je przykładami
Anna Onichimow- ska <i>Lot Komety (fragment)</i>	- przedstawia krótko bohate- rów tekstu, - wypowiada się i uzasadnia swoje zdanie, - porządkuje podane argu- menty według wskazanego kryterium	- odtwarza informacje na temat tego, czym się zajmują bohaterowie, co jest dla nich ważne w życiu, - wyjaśnia znaczenie pseudo- nimu bohaterki, - tworzy krótką wypowiedź o charakterze argumenta- cyjnym	- określa relacje między bohate- rami utworu, - proponuje różne zakończenia utworu, - odróżnia perswazję od mani- pulacji, - podaje przykłady ilustrujące wskazane argumenty	- ocenia postępowanie bohate- rów, wskazuje motywy, jakimi kierują się w relacjach z innymi osobami, - wyjaśnia mechanizmy mani- pulacji zastosowanej przez bohaterkę	- charakteryzuje bohaterów i określa ich pobudki, - formułuje wnioski interpreta- cyjne
Perswazja i mani- pulacja językowa	- odróżnia perswazję od mani- pulacji językowej, - wie, że wykorzystywane są w reklamach i innych przeka- zach medialnych	- wyjaśnia, czym różni się perswazja od manipulacji językowej, - zapoznaje się z podstawo- wymi chwytami manipula- cyjnymi	- dostrzega w tekstach przejawy perswazji i manipulacji języ- kowej, - wskazuje w przekazach rekla- mowych wybrane chwyt	- rozumie mechanizmy perswazji i manipulacji językowej, - wskazuje je w podanych prze- kazach reklamowych i omawia ich funkcję	przygotowuje prezentację po- święconą manipulacji

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Wiktor Pielewin Helm grozy (fragment)	- wymienia elementy świata przedstawionego, - przypomina informacje z mitu dotyczące labiryntu, - formułuje po jednym argumencie dotyczącym korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, - przy pomocy nauczyciela pisze rozprawkę, korzystając z podanego wzoru	- przedstawia uczestników rozmowy, określa jej charakter, - opisuje przestrzeń zaprezentowaną w tekście, dostrzega motyw labiryntu, - wykorzystując podane pytania, formułuje argumenty dotyczące korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, - na podstawie podanego planu pisze rozprawkę, stara się pracować samodzielnie	- rozpoznaje w imionach postaci nawiązania literackie, próbuje je skomentować, - wyjaśnia, w czym sieć internetowa przypomina labirynt, - wypowiada się na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, - pisze samodzielnie rozprawkę, dba o uporządkowanie argumentów	- charakteryzuje świat zaprezentowany w utworze, - rozpoznaje labirynt jako znak kulturowy, wyjaśnia związane z nim znaczenia, - przedstawia własne stanowisko w dyskusji na temat korzyści i zagrożeń, jakie niesie internet, - pisze samodzielnie rozprawkę, stosuje słownictwo zaznaczające tok wyводу	- formułuje wnioski interpretacyjne, - omawia funkcję labiryntu jako znaku kulturowego, - krytycznie ocenia internet jako narzędzie, - samodzielnie pisze rozprawkę
W labiryncie słów. Skrótownice	- zna powszechnie używane skrótownice, poprawnie je zapisuje, - wskazuje skrótownice w podanym tekście	- podaje znaczenie powszechnie używanych skrótownic, - wskazuje i wyjaśnia znaczenie skrótownic w podanym tekście	- używa poprawnej odmiany skrótownic, - układa krótki tekst, używając skrótownic	- używa świadomie skrótownic, zna ich znaczenie, poprawnie je zapisuje i odmienia, - układa żartobliwy tekst, w którym źródłem komizmu są użyte skrótownice	używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawnych form skrótownic
Spiderman. Siła złego na jednego (fragment)	- streszcza historię przedstawioną w komiksie, - opisuje wygląd bohatera, - wskazuje podstawowe cechy komiksu jako formy słowno-obrazowej	- opowiada własnymi słowami historię przedstawioną w komiksie, - krótko charakteryzuje bohatera komiksu, - rozpoznaje różne typy tekstu w komiksie	- opowiada historię przedstawioną w komiksie, przytacza wypowiedzi bohaterów w mowie zależnej, - charakteryzuje bohatera komiksu, uwzględnia podwójną osobowość postaci, - rozpoznaje sposoby łączenia obrazu i tekstu w komiksie	- opowiada historię przedstawioną w komiksie, dynamizuje narrację odpowiednimi środkami językowymi, - porównuje bohatera komiksu z wybraną postacią herosa antycznego, - tworzy definicję komiksu	- przedstawia specyfikę komiksu jako tekstu kultury, - przedstawia postaci superbohaterów jako kolejne wcielenia motywu herosa

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Krótko i najkrócej. Skróty	potrafi rozwinąć skróty wyrazów w podanym tekście	stosuje i poprawnie zapisuje powszechnie stosowane skróty wyrazów	przekształca podany tekst, poprawnie stosując skróty wyrazów	zna i stosuje zasady interpunkcyjne dotyczące pisowni skrótów wyrazów	używa w swoich wypowiedziach ustnych i pisemnych poprawnych form skrótów
Karol Dickens Opowieść wigilijna	- zalicza utwór do epiki, - wskazuje podstawowe informacje na temat świata przedstawionego utworu, - relacjonuje, co spotkało głównego bohatera, - wyszukuje wskazane przez nauczyciela fragmenty utworu, - wyjaśnia, czego czytelnik może się nauczyć po przeczytaniu utworu, - czyta list, - pisze e-mail, korzystając z instrukcji	- podaje podstawowe cechy epiki, - opisuje świat przedstawiony utworu, - nazywa etapy życia bohatera, podaje jego cechy, - cytuje fragmenty tekstu, - podaje morał płynący z utworu, - wskazuje na wzorce cechy listu jako formy wypowiedzi, - pisze e-mail, proste życzenia	- wskazuje w utworze cechy epickie, - posługuje się terminami związanymi z opisem utworu epickiego, - charakteryzuje bohatera z uwzględnieniem jego przemiany, - wyszukuje i przedstawia cytaty dotyczące omawianej problematyki, - wymienia wartości wynikające z odczytania utworu, - pisze e-mail, życzenia, nawiązując do treści utworu	- określa gatunek utworu, - omawia przemianę bohatera, ocenia postać, - wypowiada się, włączając odpowiednie cytaty, - formułuje uniwersalne przesłanie utworu, - samodzielnie pisze e-mail, życzenia oraz przypomina zasady używania tych form wypowiedzi	- analizuje świat przedstawiony utworu, - sytuuje akcję utworu w kontekście historycznym i kulturowym, - formułuje wnioski interpretacyjne płynące z utworu, - poprawnie redaguje wybrane użytkowe formy wypowiedzi
Adam Mickiewicz Dziady, cz. II	- wie, że utwór jest dramatem, - odróżnia tekst główny od tekstu pobocznego, - wie, co to jest motto, - określa czas, miejsce i uczestników ceremonii dziadów, - relacjonuje przebieg obrzędu, - wymienia postacie duchów, - cytuje pouczenia przekazane przez zjawy,	- wie, że dramat to rodzaj literacki, wymienia lirykę i epikę jako nazwy dwóch pozostałych rodzajów literackich, - wyjaśnia, czym jest scena jako część kompozycyjna dramatu, - rozpoznaje w tekście głównym dialogi i monologi, - na podstawie wstępu epickiego wyjaśnia nazwę obrzędu, przedstawia jego cel,	- wskazuje brak narratora i cechy budowy jako istotne wyróżniki rodzajowe dramatu, - zauważa wyznaczniki gatunkowe dramatu romantycznego, - wydobywa z tekstu pobocznego informacje, ustala, czego dotyczą, - wskazuje punkt kulminacyjny każdej sceny, - porządkuje podane elementy dramatu, dzieląc je na chrześcijańskie i pogańskie,	- wymienia cechy dramatu jako rodzaju literackiego - określa zasadę łączenia scen w <i>Dziadach</i>, - podaje główne cechy gatunkowe utworu (<i>dramat romantyczny</i>), - przedstawia wyczerpująco obrzęd dziadów, - odtworza własnymi słowami treść przestrogi związanej z każdą postacią, nazywa wartości wynikające z kolejnych przestroż,	- analizuje strukturę utworu, - formułuje uniwersalne przesłanie płynące z utworu, - określa cechy rodzajowe i gatunkowe, ilustrując swoje tezy przykładami z utworu, - pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, nadając jej indywidualny charakter, - bierze udział w przygotowaniu scenicznej adaptacji utworu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	• pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego z pomocą nauczyciela, korzystając z instrukcji	• objaśnia sens motta, • odtwarza historię poszczególnych zjaw, • stara się odczytać znaczenie pouczeń przekazanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego, uwzględniając najważniejsze wyznaczniki formy	• przypomina, za co i jaką karę ponosi każda zjaw, • objaśnia sens pouczeń przywołanych przez zjawy, • pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego	• interpretuje wiersz <i>Upiór</i>, • samodzielnie pisze recenzję filmu lub spektaklu teatralnego	
Kazimierz Wierzyński <i>Strofa o Prometeuszu</i>, Zbigniew Herbert <i>Stary Prometeusz</i>	• przywołuje z tekstu wstępnego treść mitu o Prometeuszu, • dostrzega związek wiersza K. Wierzyńskiego z mitem o Prometeuszu, • sprawdza w odpowiednim słowniku znaczenie terminu <i>prometeizm</i>	• przypomina, kim był Prometeusz, • wskazuje, do którego fragmentu mitu nawiązuje wiersz K. Wierzyńskiego, • na podstawie definicji słownikowej wyjaśnia własnymi słowami znaczenie terminu <i>prometeizm</i>	• przypomina, co ludzkość zawdzięcza temu tytanowi, • komentuje sposób przedstawienia Prometeusza w tekście Z. Herberta, • wyjaśnia, w czym wyraża się postawa prometejska	• wyjaśnia, jaką funkcję pełniły mity w kulturze antycznej, • wyjaśnia, na czym polega reinterpretacja mitu w tekście Z. Herberta, • nazywa nadrzędne wartości ujawniające się w postawie prometejskiej bohatera, • podaje przykłady postaci, z którymi można łączyć postawę prometejską	• podejmuje próbę dokonania interpretacji porównawczej utworów, • wyjaśnia, czym jest postawa prometejska i omawia jej miejsce w kulturze
Jan Twardowski <i>Nie rozdzielaj</i>	• na podstawie tekstu wprowadzenia z podręcznika wyjaśnia znaczenie słowa <i>pasja</i>, • tytułuje kolejne strofy wiersza	• wskazuje elementy występujące w motywach pasyjnych, • wskazuje słowa kluczowe w tekście, uzasadnia swój wybór	• wskazuje i omawia motyw pasyjny ukazany w rzeźbie, • tworzy mapę skojarzeń wokół słów kluczowych	• wskazuje i omawia motyw pasyjny w wierszu, porównuje z rzeźbiarskim motywem pasyjnym, • wyjaśnia, jak zostały przedstawione w tekście pojęcia abstrakcyjne	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • przedstawia inne teksty kultury zawierające motyw <i>pasyjny</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Rogier van der Weyden <i>Zdjęcie z krzyża – Spotkania ze sztuką</i>	- przypomina, czym jest motyw, - wymienia i nazywa elementy warstwy przedstawieniowej obrazu	opisuje sposób pokazania poszczególnych elementów warstwy przedstawieniowej dzieła	wskazuje środki języka malarzkiego (realizm, kolory, kompozycję), omawia ich rolę w tworzeniu znaczeń dzieła	- wskazuje nawiązanie biblijne, komentuje związek tematyczny i znaczeniowy obu dzieł, - interpretuje obraz	- samodzielnie interpretuje obraz, - stosuje w wypowiedzi terminologię związaną z analizą dzieła sztuki
John Ronald Reuel Tolkien <i>Władca Pierścieni (fragment)</i>	- wylicza elementy świata przedstawionego, - wyjaśnia, na czym polega zadanie, którego podjęli się bohaterowie, - odtwarza etapy ich wędrówki, - redaguje zaproszenie według podanego wzoru	- krótko omawia elementy świata przedstawionego, - przedstawia bohaterów, wymienia zadania każdego z nich, - omawia okoliczności związane z wędrówką bohaterów, - redaguje zaproszenie, zachowuje graficzny układ tej formy wypowiedzi	- określa, jakim rodzajem powieści jest utwór Tolkiena, - komentuje fragmenty opisujące przeżycia i emocje bohaterów, - wymienia trudności, które musieli pokonać bohaterowie w czasie wędrówki, - redaguje zaproszenie, poprawnie stosuje formy grzecznościowe	- wyjaśnia, dlaczego tekst należy do powieści fantasy, - komentuje i ocenia postępowanie bohaterów, - wyjaśnia metaforyczne znaczenie wędrówki bohaterów, - redaguje zaproszenie zawierające obok informacji zachętę	- analizuje i interpretuje elementy świata przedstawionego we fragmencie utworu, - odnosi się w swoich wypowiedziach do całości utworu Tolkiena lub filmu, - samodzielnie redaguje zaproszenie
Wyzwania składniowe. Powtórzenie o wypowiedzeniach	- odróżnia zdanie od równoważnika zdania, - rozpoznaje wypowiedzenia oznajmujące, pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe	- zastępuje zdania ich równoważnikami, - przekształca zdania oznajmujące w pytające, rozkazujące, wykrzyknikowe	- wyjaśnia, czym cechuje się zdanie, a czym równoważnik, - sprawnie posługuje się różnymi typami wypowiedzeń	- wykorzystuje funkcjonalnie równoważniki w wypowiedziach, - celowo wykorzystuje różne typy wypowiedzeń do osiągnięcia zamierzonych efektów	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o wypowiedzeniach w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Misja językowa. Typy zdań	- odróżnia zdania pojedyncze od złożonych, - poprawnie układa krótki tekst składający się ze zdań pojedynczych	- odróżnia zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, - rozwija podane części wypowiedzi w zdania złożone	- rozpoznaje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie, - układa tekst ze zdaniami podrzędnie i współrzędnie złożonymi, stosuje zasady interpunkcji	- rozpoznaje zdania złożone z równoważnikiem jako wypowiedzeniem składowym, - układa tekst z zastosowaniem różnych typów zdań, stosuje poprawnie zasady interpunkcji	funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę o typach zdań w celu uzyskania poprawności i wzbogacenia swoich wypowiedzi
Gatunki filmowe – infografika	zapoznaje się z nazwami podstawowych gatunków filmowych	wskazuje różnice między filmami reprezentującymi różne gatunki	podaje przykłady filmów należących do określonych gatunków	- wyjaśnia, czym jest gatunek filmowy, - wskazuje cechy gatunkowe w wybranych filmach	przedstawia filmy będące „połączeniem” różnych gatunków

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Anna Dymna, Wojciech Szczęśliwiński <i>Warto mimo wszystko (fragment)</i>	- nazywa cechy charakteryzujące postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, - wyjaśnia istotę wolontariatu, - bierze udział w przygotowaniu prezentacji multimedialnej	- wyjaśnia znaczenie nazwy Fundacji „Mimo Wszystko”, - projektuje plakat lub plakietkę zachęcającą do wolontariatu, - przygotowuje krótką prezentację multimedialną, stara się przedstawić ją w klasie	- przedstawia motywy postępowania przedstawionego w wywiadzie, - wymyśla hasło propagujące wolontariatu, - przygotowuje prezentację multimedialną i przedstawia ją w klasie	- charakteryzuje postawę życiową zaprezentowaną w wywiadzie, - przedstawia argumenty uzasadniające ideę wolontariatu, - przedstawia w klasie samodzielnie przygotowaną prezentację multimedialną	- omawia działalność charytatywną bohaterki wywiadu, - przedstawia prezentację multimedialną przygotowaną według obowiązujących zasad
Co się kryje w zdaniu? Analiza struktury zdania	wyodrębnia w zdaniu związek główny	wyodrębnia w zdaniu grupę podmiotu i grupę orzeczenia	wskazuje w związkach wyrazowych wyrazy określające	tworzy poprawny wykres zdania	wykorzystuje wiedzę na temat struktury zdania w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Adam Mickiewicz <i>Niepewność</i>	- wskazuje wyrazy i formy gramatyczne, ujawniające osobę mówiącą, zna termin <i>liryka bezpośrednia</i>, - wskazuje refren	- wyjaśnia, dlaczego wiersz reprezentuje lirykę bezpośrednią, - wskazuje rymy, nazywa ich rodzaj	- charakteryzuje osobę mówiącą w wierszu, - wymienia elementy tworzące rytm wypowiedzi poetyckiej	- komentuje stan uczuć osoby mówiącej, zwraca uwagę na subiektywizm jej wypowiedzi, - wyjaśnia, z czego wynika muzyczność wiersza	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, - analizuje strukturę rytmiczną utworu
Kocha, lubi, szanuje. Zdania współrzędnie złożone	- ze zdań pojedynczych tworzy zdania współrzędnie złożone, - zna rodzaje zdań współrzędnie złożonych	- ze zdań pojedynczych tworzy różne rodzaje zdań współrzędnie złożonych, - nazywa ich rodzaje	- stosuje różnorodne typy połączeń w tworzonych zdaniach współrzędnie złożonych, - określa ich rodzaje i graficznie oddaje strukturę składniową	- tworzy wszystkie rodzaje zdań współrzędnie złożonych, przestrzega zasad interpunkcji przy ich zapisie, - dokonuje analizy składniowej zdań współrzędnie złożonych	wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów zdań współrzędnie złożonych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Aleksander Fredro – infografika	wie, że A. Fredro to jeden z najwybitniejszych polskich komedio-pisarzy	- wie, kiedy żył i tworzył A. Fredro, - potrafi podać kilka informacji biograficznych z życia komediopisarza	potrafi krótko wyjaśnić, dlaczego A. Fredro jest uznawany za jednego z najwybitniejszych komediopisarzy polskich	wyjaśnia znaczenie kontekstu historycznego i kulturowego w życiu i twórczości A. Fredry	bierze udział w realizacji projektu – <i>W kontuszu i żupanie</i>

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Aleksander Fredro <i>Zemsta</i>	- szereguje wydarzenia głównego wątku utworu, - krótko przedstawia głównych bohaterów dramatu, - na podstawie wzoru układa charakterystykę porównawczą bohaterów, - wymienia przykłady zabawnych wydarzeń, sytuacji; odtwarza ich przebieg, - wie, że utwór jest komedią, - rozpoznaje utwór jako dramat	- przypomina, czym jest wątek utworu; wskazuje i tytułuje wszystkie wątki dramatu, - dostrzega znaczące nazwiska bohaterów, podaje ich pochodzenie, wyjaśnia, w jaki sposób charakteryzują ich osobowość, - układa charakterystykę porównawczą bohaterów, nazywa główne podobieństwa i różnice, - wskazuje przykłady komizmu postaci wynikającego z ich zachowania i wypowiedzi, - wie, że komedia jest gatunkiem dramatu, - wymienia podstawowe wyznaczniki dramatu	- komentuje sposób łączenia wątków w dramacie, - określa relacje między bohaterami utworu; ustala, co wpływa na charakter tych relacji, - układa charakterystykę porównawczą bohaterów, podaje przykłady ilustrujące ich cechy, - dostrzega wyolbrzymienie i karykaturę jako sposoby budowania komizmu, wskazuje przykłady z tekstu, - wyjaśnia, czym cechuje się komedia jako gatunek, - wskazuje w utworze cechy dramatu	- analizuje przebieg akcji dramatu, - przypomina przyczyny konfliktu między głównymi bohaterami; wyjaśnia, jak ich osobowość wpłynęła na rozwój konfliktu, - układa charakterystykę porównawczą bohaterów, wykorzystuje cytaty, przedstawia swoją ocenę postaci, - nazywa różne rodzaje komizmu, wskazuje ich przykłady w tekście, wyjaśnia mechanizmy wywoływania śmiechu u odbiorcy, - uzasadnia, dlaczego utwór jest komedią	- analizuje strukturę utworu, - samodzielnie charakteryzuje i porównuje bohaterów, - wymienia cechy <i>Zemsty</i> jako komedii, - samodzielnie formułuje wnioski interpretacyjne, - przedstawia recepcję komedii Fredry, - przygotowuje komiks na podstawie fragmentu utworu
Tadeusz Różewicz <i>List do ludożerców</i>	- wskazuje wersy pozwalające określić adresata wypowiedzi, nazywa środki stylistyczne służące wskazaniu adresata, - odtwarza zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, - odszukuje w tekście frazeologizmy, wyjaśnia ich znaczenie, - korzystając z wzoru i pomocy nauczyciela, pisze krótki list otwarty	- wyjaśnia przenośne znaczenie pojęcia <i>ludożerca</i>, - próbuję komentować zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, - formułuje postulaty dotyczące sposobu życia wynikające z wypowiedzi podmiotu lirycznego, - korzystając z wzoru, pisze list otwarty, wyraźnie informuje, w jakiej sprawie występuje jako nadawca	- określa stosunek osoby mówiącej do adresatów wypowiedzi, - ocenia zachowanie i sposób myślenia adresatów wypowiedzi, - wyjaśnia różnice między nakazem i prośbą; ustala, które z tych słów można odnieść do tekstu, uzasadnia swój wybór, - pisze list otwarty, przedstawia w nim argumenty uzasadniające prezentowane stanowisko	- określa sposób patrzenia na świat osoby mówiącej, - zestawia sytuacje przedstawione w utworze z realiami współczesnego świata, - formułuje przesłania etyczne wynikające z utworu, - pisze list otwarty, przedstawia propozycje zmian w sprawie, której list dotyczy, stosuje odpowiednie środki perswazyjne	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, - pisze list otwarty, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Spotkałem człowieka, który... Przeczytałem, że... Zrobiłem to, ponieważ... Zdania podrzędnie złożone	• stosuje proste zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • przekształca zdanie pojedyncze z dopełnieniem lub okolicznikiem w zdanie podrzędnie złożone dopełnieniowe lub okolicznikowe, • dzieli zdanie złożone na zdania składowe	• przekształca zdanie pojedyncze z przydawką w zdanie podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje zdania dopełnieniowe, okolicznikowe miejsca, czasu, sposobu, celu, przyczyny, • stosuje znaki interpunkcyjne, • wskazuje zdanie nadrzędne i podrzędne	• stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, używa spójników i zaimków względnych, • stosuje zdania dopełnieniowe w celu wyrażenia swojej opinii, • stosuje wszystkie rodzaje zdań okolicznikowych, • przestrzega zasad interpunkcji, • wyjaśnia budowę zdań podrzędnie złożonych	• stosuje zdania podrzędnie złożone przydawkowe, • stosuje funkcjonalnie zdania dopełnieniowe, • wprowadza zdania okolicznikowe za pomocą spójników, zaimków względnych, • poprawnie stosuje zasady interpunkcji, • dokonuje analizy składniowej zdań złożonych podrzędnie	• wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów zdań złożonych podrzędnie w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Rodzaje literackie – infografika	• zapoznaje się z informacjami o rodzajach literackich	• omawia własnymi słowami cechy poszczególnych rodzajów literackich	• podaje przykłady utworów reprezentujących poszczególne rodzaje literackie	• wyjaśnia związek materiału ikonicznego z informacjami podanymi w infografice	• przedstawia cechy rodzajów literackich i wyjaśnia różnice pomiędzy nimi
Wisława Szymborska <i>Nienawiść</i> (fragment)	• wskazuje bohatera lirycznego utworu, rozpoznaje uosobienie jako poetycki sposób prezentacji bohatera, • zabiera głos w dyskusji na temat tolerancji	• wskazuje w tekście określenia nienawiści, nazywa wykorzystane środki poetyckie, • wymienia wartości przywołane w wierszu, które zostały przeciwstawione nienawiści, • bierze udział w dyskusji, argumentuje swoje zdanie	• wskazuje w tekście przenośnie wykorzystane do prezentacji abstrakcyjnego pojęcia, wyjaśnia wynikające z nich znaczenia, • komentuje sposób, w jaki podmiot liryczny mówi o wartościach przeciwstawionych nienawiści, • wypowiada się, używając argumentów rzeczowych, logicznych, emocjonalnych	• wypowiada się na temat bohatera lirycznego utworu i poetyckich sposobów jego prezentacji, • wyjaśnia różnice między rodzajami argumentów	• samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, • rozpoznaje ironię jako sposób wypowiedzania się podmiotu lirycznego, wskazuje i komentuje cytaty ujawniające ironiczną postawę nadawcy, • prowadzi dyskusję

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Pieter Bruegel (Starszy) <i>Wieża Babel – Spotkania ze sztuką</i>	- wylicza elementy przedstawione na obrazie, - wie, że warstwa przedstawieniowa obrazu nawiązuje do fragmentu Biblii	- opisuje budowlę przedstawioną na obrazie, - wskazuje podobieństwa w warstwie przedstawieniowej między fragmentem Biblii i obrazem	- wskazuje elementy związane z budowlą, które mogą mieć znaczenia symboliczne; wyjaśnia te znaczenia, - wskazuje, jakie nowe znaczenia w stosunku do fragmentu Biblii wnosi dzieło malarskie	- analizuje środki języka malarzkiego służące do eksponowania przenośnych znaczeń dzieła, - wyjaśnia kulturową symbolikę wieży Babel	- samodzielnie interpretuje obraz, - stosuje w wypowiedzi terminologię związaną z analizą dzieła sztuki
Piotr Stasiak <i>Człowiek z ekranu (fragmenty)</i>	- opowiada, jaką rolę w jego życiu zajmują media, - rozpoznaje podstawowe cechy kompozycyjne artykułu prasowego, - korzystając z wzoru, pisze artykuł	- podaje przykłady pozytywnego i negatywnego wpływu mediów na życie człowieka, - streszcza poszczególne części kompozycyjne artykułu, - pisze artykuł problemowy	- wyjaśnia pojęcie <i>globalna wioska</i>, - przytacza sformułowaną w artykule tezę, szereguje w punktach uzasadniające ją argumenty, - pisze artykuł zawierający komentarz dotyczący przedstawianych informacji	- wypowiada się na temat możliwości i zagrożeń związanych z rozwojem technologii informacyjnych, - wyjaśnia, dlaczego tekst ma charakter publicystyczny, - pisze artykuł problemowy zawierający komentarz i ocenę	- przedstawia rolę technologii informacyjnych we współczesnym świecie, - pisze samodzielnie artykuł o charakterze publicystycznym
Adam Mickiewicz <i>Śmierć Pułkownika</i>	- zapoznaje się z informacjami na temat Emilii Plater, - opisuje sytuację przedstawioną w utworze, - omawia budowę wiersza, - opisuje obraz E. Delacroix, poznaje pojęcie alegorii	- prezentuje bohaterkę tekstu, wymienia jej ostatnie prośby, - charakteryzuje bohaterkę utworu, wyraża swoją opinię o niej, stara się podać argumenty, - wskazuje w utworze rymy, określa ich układ, - wie, co to jest alegoria, wskazuje alegorię wolności na obrazie E. Delacroix	- wskazuje sposób ukazania bohaterki tekstu, - określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, - wymienia użyte w tekście środki stylistyczne, - określa rodzaje użytych rymów, - ocenia postawę bohaterki, uzasadnia swoje zdanie, - wyjaśnia znaczenie alegorii ukazanej na obrazie	- wyjaśnia, w jaki sposób A. Mickiewicz tworzy poetycką legendę Emilii Plater, - określa symboliczne znaczenie gestów bohaterki, porównuje jej postawę z postaciami przywołanymi w utworze, - określa funkcję użytych w tekście środków stylistycznych, - omawia składniki rytmiczności tekstu, - wyjaśnia alegoryczne znaczenie sceny ukazanej na obrazie E. Delacroix, - porównuje obraz z tekstem literackim	- omawia historyczny kontekst utworu, - formułuje wnioski interpretacyjne, - wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, - podaje inne przykłady alegorii w malarstwie i literaturze

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Adam Mickiewicz <i>Reduta Ordona</i>	- sporządza plan wydarzeń przedstawionych w utworze, - wskazuje fragmenty tekstu ukazujące walczące wojska, - wskazuje elementy świata, którym zostały przypisane barwy, - odtwarza treść pytań skierowanych do cara, - sprawdza w podanych źródłach informacje o Ordonie jako postaci historycznej	- nadaje tytuły wyodrębnionym wydarzeniom, - nazywa środki językowe zastosowane w tekście, - zestawia i porównuje elementy świata, które zostały przedstawione za pomocą barw, - określa, w jaki sposób został ukazany car, - przedstawia Ordona jako bohatera tekstu literackiego	- określa środki językowe użyte w tekście i wyjaśnia ich funkcję, - rozpoznaje kontrast jako zasadę kompozycyjną służącą przedstawieniu obu walczących stron, odczytuje przypisane im wartościowanie, - wyjaśnia symboliczne znaczenie barw, - prezentuje postawę Polaków wobec cara, popiera swą wypowiedź cytatami, - porównuje Ordona jako postać historyczną i literacką, formułuje wnioski	- wyodrębnia z tekstu części narracyjne, opisowe i refleksyjne, - komentuje poetyckie sposoby tworzenia obrazów poetyckich, - wyjaśnia symbolikę występujących w tekście motywów, - rozpoznaje i nazywa uczucia związane z prezentowaniem cara i narodu polskiego, wyjaśnia ich źródła, - wyjaśnia cel kreowania poetyckiej legendy	- przedstawia treść utworu w powiązaniu z jego strukturą, - samodzielnie wyciąga wnioski interpretacyjne, - wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, - interpretuje sposób ukazania stosunków polsko-rosyjskich, odwołuje się do kontekstu historycznego
Karolina Lanc-korońska <i>Wspomnienia wojenne (fragment)</i>	- wydobywa z tekstu informacje związane z czasem i miejscem wspomnianych wydarzeń, - korzystając z wzoru, pisze opis sytuacji, - wie, że fragmenty tekstu prezentują świat rzeczywisty	- wylicza charakterystyczne dla opisywanej rzeczywistości wydarzenia, - pisze opis sytuacji, - rozpoznaje dokumentalny charakter tekstu; wyjaśnia, z czego on wynika	- komentuje przebieg opisywanych wydarzeń, - tworzy opis sytuacji, stosuje zwroty eksponujące czas, - wyjaśnia, na czym polega wspomnieniowy charakter tekstu	- przedstawia realia wspomnianego we fragmencie świata, - tworzy opis sytuacji, dynamizuje wypowiedź, - dostrzega literacki charakter wspomnień, wskazuje i komentuje cytaty świadczące o literackości tekstu	- przedstawia charakter tekstu, argumentuje swoje tezy, - tworzy pełny opis sytuacji
Atakujący i atakowani. Imiesłów przymiotnikowy	rozpoznaje w wypowiedzi imiesłowy przymiotnikowe (czynne i bierne)	przekształca zdania złożone w zdania pojedyncze, stosując imiesłowy przymiotnikowe	tworzy od czasowników imiesłowy przymiotnikowe czynne i bierne, stosuje je w wypowiedzi	stosuje imiesłowy przymiotnikowe w wypowiedzi własnej, określa ich funkcję	wykorzystuje wiedzę na temat imiesłowych przymiotnikowych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi
Arkady Fiedler <i>Dywizjon 303</i>	w podanych źródłach szuka informacji na zadany temat związany z lekturą,	prezentuje zebrane informacje na zadany temat związany z lekturą,	- tworzy album prezentujący zebrane informacje i ilustracje, - opowiada o dokonaniach pilotów z polskiego dywizjonu,	w wybranej funkcjonalnie formie prezentuje informacje na wybrany przez siebie temat związany z lekturą,	- przedstawia kontekst historyczny utworu, - poddaje ocenie postawy bohaterów utworu,

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	- rozpoznaje bohatera zbiorowego w utworze, - nazywa główne etapy bitwy o Anglię, - cytuje fragmenty tekstu, - podejmuje próby napisania wskazanych przez nauczyciela form pisemnych	- na podstawie tekstu opowiada, kiedy i w jakich okolicznościach został uformowany polski dywizjon lotniczy w Anglii, - opowiada przebieg wybranego etapu bitwy o Anglię, - zabiera głos w dyskusji, - pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne	- komentuje przebieg bitwy o Anglię, - bierze udział w dyskusji, podaje argumenty i cytuje fragmenty tekstu, - samodzielnie pisze wskazane przez nauczyciela formy pisemne	- wyjaśnia, na czym polegało historyczne znaczenie walk polskich sił lotniczych w Anglii, - wyjaśnia znaczenie bitwy o Anglię dla Europy, - w dyskusji odwołuje się do samodzielnie zgromadzonych informacji, podsumowuje dyskusję, - pisze złożone formy pisemne	- samodzielnie redaguje prace pisemne w różnorodnych formach gatunkowych, - bierze udział w dyskusji na temat znaczenia utworu
Miron Białoszewski <i>Pamiętnik z powstania warszawskiego (fragmenty)</i>	- wyodrębnia główne zdarzenia przedstawione w tekście, tytułuje je za pomocą równoważników zdań, - zapoznaje się z wirtualną ekspozycją Muzeum Powstania Warszawskiego, mówi o swoich wrażeniach, - wie, czym są kolokwializmy; wskazuje ich przykłady w tekście M. Białoszewskiego, - wie, że tekst jest pamiętnikiem	- wyodrębnia wydarzenia związane z działaniami wojskowymi, opisuje wygląd powstańców, - wymienia eksponaty wirtualnej ekspozycji Muzeum Powstania Warszawskiego budzące szczególne zainteresowanie, wyjaśnia dlaczego, - wyjaśnia rolę kolokwializmów w tekście M. Białoszewskiego, - wskazuje cechy gatunkowe tekstu	- opowiada o warunkach życia w powstańczej Warszawie, - ocenia obejrzaną wirtualną ekspozycję Muzeum Powstania Warszawskiego, - wskazuje i nazywa środki językowe charakterystyczne dla tekstu M. Białoszewskiego, próbuje określić ich funkcję, - podaje charakterystyczne cechy gatunkowe pamiętnika	- charakteryzuje zachowanie i postawy ludności cywilnej, - przedstawia argumenty uzasadniające potrzebę gromadzenia i chronienia historycznych pamiątek Powstania Warszawskiego, - formułuje wnioski dotyczące języka i stylu tekstu M. Białoszewskiego, - porównuje tekst M. Białoszewskiego z fragmentami <i>Wspomnień wojennych</i> K. Lanckorońskiej, przedstawia wnioski	- przedstawia kontekst historyczny utworu, - analizuje strukturę utworu, - omawia literacki kształt utworu, wskazując na jego oryginalność, - określa funkcję użytych środków językowych, - wymienia rodzaje dokumentów życia osobistego
Antoni Słonimski <i>Elegia miasteczek żydowskich</i>	- wypisuje z tekstu słowa związane z kulturą żydowską, korzystając z podanych źródeł wyjaśnia je, - wyjaśnia znaczenie słowa <i>Holocaust</i>,	- odtwarza przedstawiony w wierszu obraz życia w żydowskim miasteczku, - wskazuje w tekście fragmenty mówiące o zagładzie narodu żydowskiego,	- opisuje atmosferę panującą w prezentowanym świecie, przytacza i komentuje odpowiednie cytaty, - wyjaśnia metaforę kończącą utwór,	- ocenia, jaką postawę przyjmuje osoba mówiąca wobec kultury żydowskiej, - komentuje poetycki obraz Holocaustu,	- samodzielnie analizuje i interpretuje utwór, - odwołuje się do kontekstu historycznego i kulturowego utworu

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
	wyszukuje w tekście nawiązania do kultury żydowskiej	opisuje elementy typowego stroju żydowskiego	przygotowuje informacje na temat pisarzy i artystów żydowskiego pochodzenia	przygotowuje wypowiedź na temat korzyści wynikających ze współistnienia różnych kultur	
Jan Kochanowski Treny (I, V, VII, VIII)	- rozpoznaje bohaterów lirycznych trenów, - wskazuje i nazywa podstawowe środki poetyckie, - wie, czym są eufemizmy, - wie, że tren jest gatunkiem lirycznym, - na podstawie wzoru układa tekst kondolencji	- omawia sytuację liryczną przedstawioną w trenach, - wskazuje i nazywa środki poetyckie, służące kreacji bohatera lirycznego oraz ukazaniu jego uczuć, - wyszukuje w tekście eufemizmy, - na podstawie definicji wyjaśnia, czym cechuje się tren jako gatunek liryczny, - układa tekst kondolencji	- rozpoznaje, przedstawia i charakteryzuje osobę mówiącą, - rozpoznaje środki poetyckie użyte w kolejnych trenach, - omawia kompozycję utworów, - podaje przykłady eufemizmów, - wyjaśnia, dlaczego utwory Kochanowskiego reprezentują tren jako gatunek liryki osobistej, - układa tekst kondolencji, zawiera w nim informacje o zasługach zmarłej osoby	- wskazuje adresatów kolejnych trenów, określa uczucia, emocje wyrażane zwrotami do nich, - omawia poetyckie sposoby kreacji świata w trenach, - wyjaśnia funkcję eufemizmów, - wyjaśnia, z czego wynika i na czym polega nowatorstwo trenów Kochanowskiego w stosunku do antycznej tradycji, - układa tekst kondolencji zgodnie z wszystkimi wymogami tej formy wypowiedzi	- charakteryzuje świat poetycki <i>Trenów</i>, - porównuje treny Jana Kochanowskiego, wskazuje różnice i cechy wspólne, - samodzielnie wskazuje środki językowe i określa ich funkcję, - przedstawia cechy gatunkowe utworów
Marian Hemar Ostatni tren (fragment)	- odtwarza realia przedstawionej sytuacji, - przypomina, jak gość uzasadniał propozycję skierowaną do Jana Kochanowskiego, - w miarę swoich możliwości bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego	- przedstawia bohaterów, łączy ich z tradycją literacką, - nazywa uczucia bohaterów ujawniające się w kolejnych wypowiedziach, - bierze udział w przygotowaniu słuchowiska radiowego, określa sposób wypowiadania kwestii przez bohaterów	- wyjaśnia symbolikę postaci fantastycznej, - wyjaśnia, w jaki sposób bohaterowie radzili sobie z własnymi uczuciami, - opracowuje propozycję warstwy dźwiękowej do przygotowywanego słuchowiska radiowego	- wyjaśnia sposób i cel literackiego nawiązania, - przedstawia możliwe decyzje Kochanowskiego, omawia ich pozytywne i negatywne skutki, - na podstawie tekstu przygotowuje słuchowisko radiowe	- interpretuje zakończenie utworu, - przedstawia związek utworu z życiem i twórczością Jana Kochanowskiego, - nagrywa słuchowisko i prezentuje je publicznie
Władysław Broniewski Listy do córki (fragment), Obietnica	- przedstawia tematykę listu, - wskazuje w tekście zdrobnienia i zgrubienia, - określa osobę mówiącą i adresata wypowiedzi lirycznej	- określa relacje ojca z córką, - nazywa uczucia wyrażone w wierszu, - wie, czym jest aluzja literacka	- wymienia wartości cenne dla poety, - określa funkcję zdrobnień i zgrubień, - odczytuje intencje osoby mówiącej	- ocenia relację ojca i córki, - objaśnia sens użytych w wierszu metafor, - ocenia, czy wiesz można nazwać „współczesnym trenem”	dokonyuje samodzielnej analizy i interpretacji utworu

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kiełb

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Eric-Emmanuel Schmitt <i>Oskar i pani Róża</i> (fragmenty)	- krótko przedstawia narratora-bohatera, - krótko odtwarza treść kolejnych listów pisanych przez bohatera	- wymienia i charakteryzuje osoby, z którymi spotyka się bohater, - uogólnia treść kolejnych listów	- relacjonuje, jak zmienia się samopoczucie bohatera pod wpływem spotkań z innymi ludźmi, - wyjaśnia, dlaczego bohater wybrał Boga na adresata swoich listów	- komentuje, co zawdzięcza bohater rozmowom z panią Różą, - dostrzega filozoficzne uogólnienia w wypowiedziach bohaterów, próbuje je komentować ze swojego punktu widzenia	- przedstawia wnioski interpretacyjne, - wskazuje na filozoficzne treści w przedstawionym fragmencie, - ocenia bohaterów
Mając lat dziesięć, przeżywszy lat sto... Imiesłów przysłówkowy. Imiesłowny równoważnik zdania	- rozpoznaje imiesłowy przysłówkowe (współczesne i uprzednie) w wypowiedzi, - stara się stworzyć według wzoru imiesłowny równoważnik zdania	- poprawnie stosuje imiesłowy przysłówkowy w swoich wypowiedziach, - tworzy imiesłowny równoważnik zdania, - stara się zachować poprawną interpunkcję	- przekształca zdania w wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, - na ogół poprawnie stosuje imiesłowny równoważnik zdania, - zachowuje poprawną interpunkcję	- poprawnie i funkcjonalnie stosuje imiesłowy przysłówkowy i wypowiedzenia złożone z imiesłownym równoważnikiem zdania, - wyjaśnia zasady tworzenia imiesłownego równoważnika zdania, - zachowuje zasady interpunkcji	wykorzystuje wiedzę na temat imiesłówów przysłówkowych w celu uzyskania poprawności swoich wypowiedzi i ich różnicowania stylistycznego
Jan Twardowski <i>Śpieszmy się</i>	- uzupełnia tekst znakami interpunkcyjnymi, proponuje głosową interpretację wiersza, - wskazuje w tekście wyrażenia o charakterze przeciwstawień	- wskazuje w tekście kluczowe słowa, uzasadnia swój wybór, - wyodrębnia obrazy poetyckie, objaśnia ich zawartość treściową	- formułuje wstępne hipotezy interpretacyjne, - wyjaśnia znaczenia wynikające z zastosowanych przeciwstawień	- wskazuje w tekście sformułowania o charakterze aforyzmu, komentuje je, - komentuje, w jaki sposób poeta mówi o śmierci	samodzielnie analizuje i interpretuje utwór
Jan Lechoń *** <i>[Pytasz, co w moim życiu]</i>	- określa temat tekstu poetyckiego, - wybiera z listy ważne dla siebie wartości	- wyszukuje w tekście fragmenty zawierające refleksje na temat życia, - wymienia ważne dla siebie wartości	- opisuje siłę miłości i śmierci ukazanych w wierszu, - hierarchizuje wartości, - wskazuje w utworze motyw miłości i śmierci	- wyjaśnia symboliczne znaczenie kolorów użytych w utworze, - formułuje wnioski na temat utworzonej piramidy wartości, - na podstawie tekstu objaśnia związek między miłością i śmiercią	- formułuje wnioski interpretacyjne dotyczące utworu, - w wypowiedziach odwołuje się do aksjologii

Lektura i inne teksty kultury, nauka o języku	Wymagania edukacyjne				
	konieczne (ocena: dopuszczający)	podstawowe (ocena: dostateczny)	rozszerzone (ocena: dobry)	dopełniające (ocena: bardzo dobry)	ponadprogramowe (ocena: celujący)
	UCZEŃ:				
Ernest Hemingway <i>Stary człowiek i morze</i>	- relacjonuje kolejne etapy walki bohatera z marlinem, - przedstawia głównego bohatera, opisuje jego wygląd, - wskazuje fragmenty opisowe w tekście, ustala ich tematykę, - wypisuje z tekstu zdania o charakterze sentencji	- relacjonuje w czasie teraźniejszym przebieg walki bohatera z marlinem, - wymienia cechy charakteru głównego bohatera, przywołuje potwierdzające je sytuacje, - analizuje fragmenty opisowe utworu, - przedstawia swoje rozumienie sentencji zawartych w utworze	- relacjonuje przebieg zmagania bohatera z marlinem, eksponuje emocje i uczucia, - tworzy psychologiczny portret głównego bohatera, - analizuje i komentuje fragmenty opisowe utworu, - komentuje sentencje zawarte w tekście	- wyjaśnia metaforyczny sens walki bohatera z marlinem, - określa motywy postępowania głównego bohatera, komentuje je i ocenia, - ustala przenośne znaczenia wynikające z fragmentów opisowych utworu, - uogólnia refleksje związane ze znaczeniami wynikającymi z sentencji	- przedstawia strukturę literacką utworu, - charakteryzuje bohatera i poddaje go ocenie, - wyjaśnia naddane sensy utworu, - formułuje wnioski interpretacyjne

WYMAGANIA EDUKACYJNE NIEZBĘDNE DO OTRZYMANIA ŚRÓDROCZNYCH I ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASIE 7

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE	• klasyfikuje czytany utwór jako należący do <i>epiki</i>, <i>liryki</i> lub <i>dramatu</i>, • zna podstawowe pojęcia związane z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • wie, że istnieją gatunki literackie (w tym: <i>pamiętnik</i>, <i>komedia</i>, <i>fraszka</i>, <i>tren</i>, <i>ballada</i>, <i>epopeja</i>), odróżnia je od rodzajów literackich, • wie, że język utworu literackiego cechuje się obecnością różnych środków stylistycznych, • zauważa związek problematyki utworów literackich z życiem i uniwersalnymi wartościami, • wiąże czytany utwór ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem, • wymienia elementy warstwy przedstawieniowej dzieła sztuki, • wyszukuje w tekście wskazane informacje, stara się porządkować zgromadzony materiał,	• wskazuje podstawowe cechy tekstów epickich, lirycznych i dramatycznych, odnajduje je w czytanych utworach, • stara się posługiwać terminologią związaną z utworami epickimi, lirycznymi i dramatycznymi, • stara się posługiwać nazwami gatunków literackich, wskazuje utwory należące do tych gatunków, • wyszukuje w tekście literackim użytych środków językowych, stara się je nazwać, • wskazuje związek problematyki utworów literackich z życiem, opisuje wartości, do których odwołuje się utwór, • zapoznaje się ze wskazanym przez nauczyciela kontekstem utworu, stara się powiązać utwór ze swoją wiedzą na temat historii i kultury, • komentuje warstwę przedstawieniową dzieła sztuki, zwraca uwagę na wartość estetyczną tekstów kultury,	• określa cechy charakterystyczne rodzajów literackich, wskazuje je w czytanych utworach, • posługuje się terminologią związaną z analizą utworów epickich, lirycznych i dramatycznych, • wymienia cechy gatunkowe omawianych utworów, nazywa gatunki, • rozpoznaje w tekście literackim użyte środki językowe (w tym: <i>eufemizm</i>, <i>porównanie homeryckie</i>, <i>inwokację</i>, <i>symbol</i>, <i>alegorię</i>), próbuje określić ich funkcję, zauważa wartości estetyczne poznawanych utworów, • określa problematykę egzystencjalną tekstów, nazywa wartości uniwersalne, do których odwołuje się utwór, • odczytuje utwór, wykorzystując wybrane konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • rozpoznaje znaczenia naddane dzieła sztuki, • wskazuje elementy symboliczne, rozpoznaje wartość estetyczną tekstów kultury,	• wyjaśnia różnice między poszczególnymi rodzajami, omawia cechy utworów synkretycznych, • poprawnie posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów epickich, lirycznych i dramatycznych, • poprawnie posługuje się nazwami gatunków, omawia cechy gatunkowe czytanych utworów, • wskazuje funkcję użytych w tekście literackim środków językowych oraz określa wartości estetyczne poznawanych tekstów literackich, • poddaje refleksji problematykę egzystencjalną w poznawanych tekstach, hierarchizuje wartości, do których odwołuje się utwór, • interpretuje utwór, wykorzystując potrzebne konteksty oraz elementy wiedzy o historii i kulturze, • wyjaśnia rolę środków języka malarskiego w tworzeniu znaczeń obrazu, interpretuje dzieło sztuki, określa wartości estetyczne tekstów kultury, • twórczo wykorzystuje informacje z tekstu we własnej pracy,	• samodzielnie analizuje i interpretuje teksty literackie, porównuje utwory, • wykorzystuje wiedzę na temat rodzajów i gatunków literackich do pełniejszego odczytania utworów, • w wypowiedziach posługuje się terminologią związaną z analizą i interpretacją utworów literackich, • objaśnia funkcję różnego rodzaju środków stylistycznych użytych w tekście, funkcjonalnie stosuje środki stylistyczne w swojej wypowiedzi, • poddaje ocenie utwory ze względu na ich wartość estetyczną, • odczytuje problematykę egzystencjalną i aksjologiczną poznawanych tekstów, • twórczo poszerza interpretację utworu o potrzebne konteksty, sprawnie posługuje się terminologią dotyczącą innych dziedzin kultury, • porównuje teksty należące do różnych dziedzin kultury, • samodzielnie analizuje i interpretuje różne teksty kultury, poddaje ocenie ich wartość estetyczną,

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	- czyta fragmenty tekstów publicystycznych i popularnonaukowych, - rozpoznaje wskazany przez nauczyciela tekst jako artykuł prasowy, - zauważa we wskazanych przez nauczyciela tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	- wyszukuje w tekście informacje różnego typu, cytuje fragmenty tekstu, - klasyfikuje poznawany tekst jako literacki, publicystyczny lub popularnonaukowy, - rozpoznaje gatunki dziennikarskie (w tym: <i>wywiad</i> i <i>artykuł</i>), - znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	- wydobywa i porządkuje istotne informacje w zależności od ich funkcji w przekazie, - wyszukuje i porządkuje cytaty, - wskazuje różnice między literaturą piękną a innymi rodzajami piśmiennictwa, - zna podstawowe cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), - znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych	- funkcjonalnie włącza cytaty do wypowiedzi, - określa funkcje literatury pięknej, literatury popularnonaukowej i publicystyki, - samodzielnie określa cechy gatunków dziennikarskich (<i>wywiad</i>, <i>artykuł</i>), - analizuje zauważone w tekstach współczesnej kultury popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych, opisuje sposób nawiązania do nich	- twórczo i funkcjonalnie wykorzystuje zgromadzone informacje we własnej pracy, - biegle wskazuje w tekstach cechy <i>wywiadu</i>, <i>artykułu</i>, - samodzielnie wskazuje we współczesnej kulturze popularnej nawiązania do tradycyjnych wątków kulturowych
KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE	- komunikuje się z innymi w sposób werbalny i niewerbalny, - zauważa różnice między wymową a pisownią wyrazów, - poprawnie akcentuje wyrazy ze stałym akcentem, - rozpoznaje wyrazy podstawowe i pochodne, rodzinę wyrazów, tworzy wyrazy pochodne według wzoru, - rozdziela odmienne i nieodmienne części mowy, w tym imiesłowów, - tworzy według wzoru imiesłowowy równoważnik zdania,	- świadomie używa języka jako narzędzia komunikowania się, - poprawnie zapisuje wyrazy, w których występują różnice między wymową a pisownią, - poprawnie akcentuje większość wyrazów, - dzieli proste wyrazy na podstawę słotwórczą i formant, rozpoznaje wyrazy pokrewne, - rozpoznaje rodzaje imiesłowów, - tworzy imiesłowowy równoważnik zdania,	- rozumie znaczenie języka w procesie komunikacji, - poprawnie stosuje różne sposoby zapisywania głosek, - rozpoznaje podstawowe rodzaje zjawisk fonetycznych, - poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, - rozpoznaje i używa różne rodzaje formantów, poprawnie analizuje budowę słotwórczą wyrazu, - rozumie zasady tworzenia imiesłowów, - przekształca imiesłowowy równoważnik zdania na zdanie złożone i odwrotnie,	- rozumie, na czym polega tworczy i sprawczy charakter działań językowych, - rozumie zjawiska fonetyczne związane z różnicami między wymową a pisownią wyrazów, - poprawnie akcentuje wszystkie wyrazy, stosuje w wypowiedzi odpowiednią intonację zdaniową, - odróżnia rdzeń od podstawy słotwórczej, tworzy rozbudowane rodziny wyrazów i analizuje strukturę wyrazów pochodnych, - wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłowów,	- świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę na temat języka w komunikowaniu się, - formuluje wypowiedzi poprawne, bogate językowo, precyzyjne, zachowujące obowiązujące normy - świadomie i celowo stosuje w wypowiedziach różne typy zdań i rodzaje wypowiedzi, - dokonuje analizy słotwórczej wyrazów, wykorzystuje wiedzę o budowie wyrazów do wzbogacania własnych wypowiedzi, - wykorzystuje funkcjonalnie umiejętność tworzenia imiesłowów oraz wiedzę na temat skrótów i skrótowców w celu uzyskania precyzji wypowiedzi i wzbogacenia stylistycznego własnych tekstów,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	- zna podstawowe skróty i skrótowce, używa ich w wypowiedzi, - stara się dostosować styl do tworzonej wypowiedzi, - stosuje podstawowe zasady etykiety językowej, - nie popełnia błędów zakłócających komunikację językową, stara się pisać poprawnie pod względem ortograficznym i interpunkcyjnym	- podaje znaczenie powszechnie używanych skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, - zauważa różnicowanie stylistyczne wypowiedzi, dostosowuje styl do formy wypowiedzi, - stosuje zasady etykiety językowej, - pisze zgodnie z podstawowymi normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej	- używa poprawnych form skrótów i skrótowców, - rozpoznaje różne style, różnicuje stylistycznie swoje wypowiedzi, - świadomie stosuje w wypowiedziach zasady etykiety językowej, - pisze zgodnie z normami poprawności językowej, ortograficznej i interpunkcyjnej, stara się poprawiać błędy	- poprawnie stosuje imiesłowowy równoważnik zdania i rozumie jego funkcję, - określa funkcję skrótów i skrótowców, poprawnie ich używa, - poprawnie używa różne style wypowiedzi i je rozpoznaje, - wyjaśnia zasady etykiety językowej, - pisze poprawnie, zauważa popełnione błędy językowe, ortograficzne i interpunkcyjne oraz dokonuje ich autokorekty	- bogaci swoje słownictwo, - wypowiada się swobodnie i kulturalnie w różnych sytuacjach, - zapisuje poprawnie swoje wypowiedzi, dokonuje ich autokorekty
TWORZENIE WYPowiedzi	- krótko wypowiada się ustnie na podany temat, - stara się używać prostych środków retorycznych, - z pomocą nauczyciela redaguje plan wypowiedzi, - pisze według podanego wzoru, z pomocą nauczyciela, poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad - stosuje akapity, - formułuje prostą tezę, - wyraża własne zdanie i stara się je uzasadnić,	- wypowiada się ustnie, zachowuje wewnętrzną logikę wypowiedzi, używa środków retorycznych, - gromadzi materiał rzeczowy potrzebny do tworzenia wypowiedzi, pisze plan wypowiedzi, - pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, starając się zachować wyznaczniki gatunku, - stosuje akapity zaznaczające trójdzielną budowę pracy, - formułuje tezę, wie, czym jest hipoteza,	- wypowiada się ustnie, porządkując treść swojej wypowiedzi, wykorzystuje środki retoryczne, - gromadzi i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy poprawnie plan wypowiedzi, - pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednią dla danej formy kompozycję, - stosuje akapity jako spójne całości myślowe, - formułuje tezę i hipotezę, - wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając właściwych argumentów,	- tworzy rozbudowaną wypowiedź na podany temat, zachowuje logikę, spójność i kompozycję wypowiedzi, - funkcjonalnie wykorzystuje środki retoryczne w celu oddziaływania na odbiorcę, - samodzielnie selekcjonuje i porządkuje materiał rzeczowy potrzebny do stworzenia pracy, tworzy szczegółowy plan wypowiedzi, - samodzielnie pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując odpowiednie zasady kompozycji i zachowując zasady spójności językowej,	- wypowiada się, realizując zamierzony cel, - wykorzystuje w wypowiedziach ustnych i pisemnych funkcjonalnie i twórczo środki retoryczne i stylistyczne, - samodzielnie planuje pracę, notuje w sposób twórczy, gromadzi potrzebny materiał, korzystając z różnych źródeł, - pisze poznane formy wypowiedzi, w tym: recenzję, rozprawkę, przemówienie, wywiad, stosując funkcjonalnie różnorodne środki językowe, - twórczo i funkcjonalnie stosuje rytm akapitowy,

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	- stara się podać przykłady ilustrujące argumenty, - z pomocą nauczyciela podejmuje próby wnioskowania, - rozpoznaje w tekstach reklamowych niektóre środki perswazji i manipulacji, - zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, - podejmuje próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza), - formułuje pytania dotyczące warstwy przedstawieniowej utworu, - głośno czyta i recytuje teksty, zachowując podstawowe zasady wymowy	- wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając prostej argumentacji, - przedstawia rzeczowe i emocjonalne argumenty w dyskusji na temat znanych mu z doświadczenia problemów, - podaje przykłady ilustrujące argumenty, - formułuje proste wnioski, - rozpoznaje w tekstach reklamowych podstawowe środki perswazji i manipulacji, - zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, - podejmuje samodzielne próby przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), - formułuje pytania związane z dosłownymi znaczeniami utworu, - głośno, płynnie czyta i recytuje teksty, przestrzega zasad intonacji zdaniowej	- przedstawia argumenty w dyskusji dotyczącej tekstu literackiego, - podaje odpowiednie przykłady ilustrujące argumenty, - formułuje wnioski wynikające z argumentacji, - rozpoznaje w tekstach reklamowych użyte środki perswazji i manipulacji, - zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, - dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), - formułuje pytania związane z przenośnymi znaczeniami utworu, - głośno czyta i recytuje teksty, dobierając odpowiednie tempo i intonację	- stosuje rytm akapitowy, - samodzielnie formułuje tezę i hipotezę, - swobodnie wyraża i uzasadnia własne zdanie, używając różnorodnych argumentów, - podaje celne i różnorodne przykłady ilustrujące argumenty, - podsumowuje rozważania, samodzielnie formułuje wnioski, - rozpoznaje w tekstach reklamowych środki perswazji i manipulacji, wskazuje ich funkcję, - zna i stosuje podstawowe zasady etyki wypowiedzi, - samodzielnie dokonuje przekształceń tekstu cudzego (skraca, streszcza, rozbudowuje), - formułuje pytania problemowe dotyczące wszystkich składników utworu, - interpretuje głosowo utwór	- samodzielnie formułuje tezę i hipotezę, - wyraża własne zdanie i uzasadnia je w sposób trafny, - podaje trafne przykłady i omawia je w sposób pogłębiony, - samodzielnie formułuje wnioski, - rozpoznaje w przekazach medialnych mechanizmy perswazji i manipulacji, - twórczo przekształca cudzy tekst w celu osiągnięcia określonego efektu, - formułuje trafne, ciekawe pytania dotyczące warstwy znaczeń naddanych w utworze, - recytuje utwór, prezentując własną interpretację tekstu z wykorzystaniem różnorodnych środków wyrazu
SAMOKSZTAŁCENIE	- korzysta, z poszanowaniem praw autorskich, z różnych źródeł informacji wskazanych przez nauczyciela, - rozwija nawyk systematycznego uczenia się,	- korzysta, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, - uczy się systematycznie, - uczestniczy w projektach edukacyjnych,	- korzysta z samodzielnie wybranych źródeł informacji, szanując cudzą własność intelektualną, - rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania, - stara się myśleć krytycznie, wyraża opinie,	- pogłębia swoją wiedzę przedmiotową, korzystając rzetelnie, z poszanowaniem własności intelektualnej, z różnych źródeł informacji, - rozwija nawyk krytycznego myślenia i formułowania opinii,	- samodzielnie i aktywnie poszerza swoją wiedzę oraz pogłębia zainteresowania humanistyczne, korzystając z różnych form i źródeł, - ma własne zdanie i prezentuje je w dyskusji,

AUTORZY: Ewa Horwath, Grażyna Kielb

Zakres	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny				
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry	celujący
	UCZEŃ:				
	- uczestniczy w pracy grupowej, współpracuje z innymi w realizacji projektów edukacyjnych, - uczestniczy w programowych wyjściach o charakterze kulturalnym	- podejmuje próby prezentowania przygotowanego materiału, - rozwija umiejętność krytycznego myślenia, wyraża swoje zdanie, - uczestniczy w wybranych wydarzeniach kulturalnych w swoim regionie	- aktywnie realizuje projekty, prezentuje efekty pracy indywidualnej lub grupowej, - uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	- bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp. - aktywnie uczestniczy w życiu kulturalnym swojego regionu	- z zaangażowaniem włącza się w realizację projektów edukacyjnych, - aktywnie, z sukcesami bierze udział w konkursach, wykładach, pracach kół przedmiotowych itp., - występuje w roli lidera grupy, - aktywnie i świadomie uczestniczy w życiu kulturalnym regionu
LEKTURY OBO- WIAZKOWE I UZUPEŁNIAJĄCE	czyta większość wymaganych lektur przynajmniej we fragmentach i zna ich treść	czyta większość wymaganych lektur w całości i zna ich treść	czyta wszystkie wymagane lektury w całości, zna ich treść i problematykę	czyta wszystkie wymagane lektury w całości i interpretuje je w połączeniu z kontekstami	chętnie czyta i zna wiele tekstów ponadprogramowych

Ocenę **niedostateczną** otrzymuje uczeń, którego wyniki nie osiągają poziomu wymagań koniecznych, w związku z tym nie jest w stanie wykonać, nawet z pomocą nauczyciela, zadań o niewielkim stopniu trudności. Brak aktywności w dążeniu do zdobycia wiedzy i umiejętności wyklucza osiągnięcie nawet minimalnego postępu.